



Rijksinstituut voor Volksgezondheid  
en Milieu  
Ministerie van Volksgezondheid,  
Welzijn en Sport

A. van Leeuwenhoeklaan 9  
3721 MA Bilthoven  
Postbus 1  
3720 BA Bilthoven  
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11  
info@rivm.nl

## nota Directieraad RIVM

### Agendapunt voor de Directieraad RIVM

Nota nummer

Agendapunt (titel)	Zelfevaluatie Corona Gedragsunit
Vertrouwelijk	Nee
Auteur	5.1.2e
Indienend DR lid	5.1.2e
Datum indiening	7 juni 2021
Status	Ter vaststelling
Medezeggenschap	NVT
Gevraagd Besluit	akkoord gaan met de voorgestelde vraagstelling & opzet zelfevaluatie van de Corona Gedragsunit
Eerdere relevante DR-besluiten	Nvt

### Afstemming

Er is afgestemd met:	Kernteam Corona Gedragsunit & 5.1.2e
----------------------	---

### Korte toelichting op vraag

Op 20 maart 2020 is de Corona Gedragsunit gestart als programma ter ondersteuning van de pandemiebestrijding. Min of meer vanuit het niets is dit in kort tijd uitgegroeid tot een intensief onderzoeksprogramma met een breed scala aan onderzoekslijnen, kennisproducten en gedragsreflecties ter ondersteuning van besluitvorming door het kabinet. En met inzet van zo'n 70 mensen vanuit verschillende centra, aangevuld met inhuur en mensen op detachingsbasis, plus een breed scala aan experts in een wetenschappelijke adviesraad en diverse expertteams. Het programmateam acht de tijd nu rijp voor een zelf-evaluatie, enerzijds om van te leren en zo nodig bij te stellen met oog op de voortzetting van de Corona Gedragsunit in 2022 en anderzijds om lessen op te halen hoe het RIVM in de toekomst wellicht nog beter snel een omvangrijk onderzoeks- en ondersteuningsprogramma op kan starten als er zich een nieuwe crisissituatie voordoet.

### Financiële gevolgen

Financiële gevolgen:	Ca. 5.1.2b
Voorstel voor financiële	Budget thema 14 – Covid19 programma.

Hou er rekening mee dat na besluit van de DR dit document openbaar wordt.

dekking:	
----------	--

### **Personele gevolgen**

Personele gevolgen:	Nihil (uitgaande van uitbesteding extern of via de RIVM projectenpool)
Voorstel voor dekking van de personele gevolgen:	Budget thema 14 – Covid19 programma.

### **Risico's**

Risico's:	
Beheermaatregel per risico	

### **Vervolg (proces, planning en communicatie)**

<p>Na akkoord DR</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opdrachtcoördinator via interimpool of uitbesteding regelen - juni</li> <li>• Begeleidingscommissie samenstellen - juni</li> <li>• Plan van aanpak gereed - begin juli</li> <li>• Informeren betrokken partijen - medio juli</li> <li>• Uitvoeren documentonderzoek en uitvoeren interviews in- en extern - medio juli – september</li> <li>• Opstellen conceptrapportage - eind september</li> <li>• Bespreking DR - begin oktober</li> <li>• Communicatie aanpak opstellen - begin oktober</li> <li>• Afronding rapport - medio oktober</li> <li>• Communicatie tweede - helft oktober</li> </ul>
---

## Bijlage

### Startnotitie voor aanpak evaluatie RIVM Corona Gedragsunit

5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e & 5.1.2e

De corona gedragsunit is in maart 2020 onder stoom en kokend water opgezet. Na ruim 1 jaar is het uitgegroeid naar een organisatie met zo'n 70 medewerkers die worden bijgestaan door vele experts van binnen en buiten het RIVM. Er zijn vele producten en diensten geleverd.

De gedragsunit wil nu de balans op maken en lering trekken via een zelfevaluatie. En daarmee het interne gesprek en reflecties op gang brengen. Dit betreft zowel de invulling van de opdracht voor de gedragsunit, de bereikte resultaten als de tevredenheid van de doelgroepen en medewerkers. Hiertoe is het RIVM voornemens om een evaluatieopdracht uit te zetten bij een onafhankelijke externe partij. Voorliggend voorstel geldt als startnotitie voor een offerte-uitvraag.

Vanwege de beperkte interne beschikbaarheid van menskracht op korte termijn, wordt voor de uitvoering van de zelfevaluatie een externe partij aangewezen en een kleine begeleidingscommissie ingericht, met daarin in ieder geval vertegenwoordigers uit de DR (5.1.2e), SPR (5.1.2e) of (5.1.2e) en domein Volksgezondheid & Zorg (5.1.2e).

Deze startnotitie wordt besproken met achtereenvolgens:

- Kernteam gedragsunit
- Directeur VenZ
- de WAR
- en ter goedkeuring aan de DR voorgelegd, alvorens het offerte traject op te starten.

## Over de corona gedragsunit

### Opdrachtgever corona gedragsunit

Ministerie van VWS.

### Opdracht corona gedragsunit

Gedragswetenschappelijke inzichten en kennis opleveren ten behoeve van de bestrijding van de COVID-19 pandemie, ter aanvulling op de staande nationale crisisstructuur waarin gedragsexpertise geen expliciete plaats heeft.

### Doelgroep corona gedragsunit

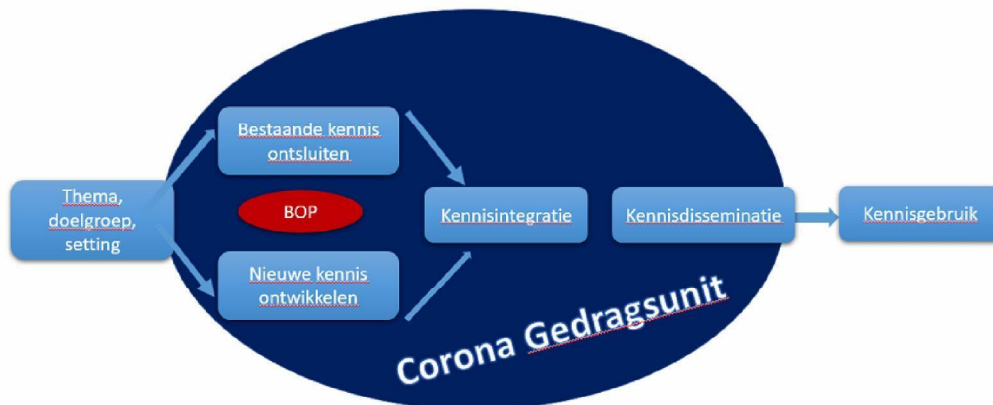
Primair beleidsmakers en beslissers werkzaam bij het ministerie van VWS (de opdrachtgever), de NCTV, het interdepartementale Rapid Response Team (RRT) en het programma DG Samenleving en COVID19 (DGSC19). Daarnaast professionals werkzaam in de praktijk of wetenschap.

### Organisatie & werkwijze

De corona gedragsunit is een programma dat wordt geleid door het centrumhoofd Gezondheid en Maatschappij (GenM), en aangestuurd door een kernteam, waar ook het centrumhoofd vanaf de start deel uit heeft gemaakt. Het kernteam bestaat uit een hoofd onderzoek, een programmamanager, een strategisch adviseur communicatie en vanaf 1 juni 2021 het afdelingshoofd Corona en Gedrag<sup>1</sup>. Het kent diverse werkpakketten (teams), die door een werkpakketleider worden gecoördineerd. Het kernteam en de werkpakketleiders vormt tezamen het programmateam. Het hoofd van de gedragsunit rapporteert aan de opdrachtgever en daarnaast ook aan de directeur Volksgezondheid en Zorg van het RIVM.

Het kennisproces dat binnen de gedragsunit wordt doorlopen is gevisualiseerd in Figuur 1, met de driehoek BOP (beleid, onderzoek en praktijk) als centrale doelgroepen en focus. De verschillende stappen van het kennisproces zullen aan bod komen in de evaluatie.

**Figuur 1: Kennisproces gedragsunit**



### Onderzoek en basisdocumenten van de gedragsunit

De gedragsunit kent een aantal onderzoekslijnen: literatuuronderzoek, kwantitatief onderzoek (vragenlijst- en trendonderzoek), kwalitatief onderzoek (interviews, focusgroepen en case-beschrijvingen) en verdiepend onderzoek. De unit werkt vanuit een viertal basisdocumenten waarin [het theoretisch kader](#) wordt beschreven en [een praktisch stappenplan](#) wordt gepresenteerd voor de systematische ontwikkeling van overheidscommunicatie en gedragsadviezen ter preventie van COVID-19. Dit is nader uitgewerkt in een overzicht met [communicatiemethoden voor het ondersteunen van gedrag](#) en een [interventieoverzicht](#) gericht op het

<sup>1</sup> Sinds de komst van het afdelingshoofd Corona en Gedrag, is het centrumhoofd uit het kernteam van de gedragsunit gestapt.

bevorderen van de naleving van gedragsregels langs de lijnen van het 3C model: communicatie, controle en het aanpassen van de context.

Vanuit deze onderzoekslijnen en basisdocumenten worden de vele vragen die aan de gedragsunit worden gesteld beantwoord. Hierbij werken de medewerkers intensief samen met experts van de Wetenschappelijke Adviesraad en verschillende andere specifieke expertteams (zoals bijvoorbeeld m.b.t. vaccinatiedeelname en gedrag & welbevinden). Deze experts leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de (wetenschappelijke) kwaliteit van de output van de gedragsunit. Daarnaast wordt gewerkt met vaste liaisons bij VWS, het NKC (Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie) en de Rapid Respons Teams bij de ministeries.

De gedragsunit levert haar output in diverse kennisproducten (memo's, factsheets, webpublicaties etc.) en diensten (online training, duidingssessies etc.) gericht op kennisintegratie en kennisdisseminatie. Het figuur in de bijlage biedt een visualisering van het proces van vraagbeantwoording en de ondersteunende hulpmiddelen daarbij.

## **Voorstel zelfevaluatie corona gedragsunit**

Een door een externe partij uit te voeren zelfevaluatie om er als RIVM zelf van te leren, zowel gericht op het proces (ontstaanswijze, ontwikkeling en manier van werken) als het resultaat (tevredenheid van doelgroepen en medewerkers, kwaliteit van de producten) van de gedragsunit.

### **Doel van de zelfevaluatie**

Evaluëren van de uitvoering van de opdracht, de ontwikkeling / tevredenheid van de eigen medewerkers, de doelgroepen en samenwerkingspartners van de gedragsunit en de output van de corona gedragsunit en het lering trekken uit de opgedane ervaringen met programmatisch werken in crisistijd. Dit zowel voor het RIVM zelf om er van te kunnen leren, als ook ter input van toekomstige externe evaluaties.

### **Beoogde looptijd zelfevaluatie: juni 2021 – oktober 2021.**

Met een dergelijke korte termijn planning en doorlooptijd kan met de resultaten van de zelfevaluatie mede input worden gegeven aan de externe evaluaties die zullen volgen.

### **Mogelijk te raadplegen groepen**

Beleidsmakers en beslissers werkzaam bij het ministerie van VWS (de opdrachtgever), de NCTV, het interdepartementale Rapid Response Team (RRT) en het programma DG Samenleving en COVID19 (DGSC19). Daarnaast medewerkers van de gedragsunit, het management en partners binnen het RIVM, alsmede de

experts die via deelname aan de wetenschappelijke adviesraad of één van de expertteams van de gedragsunit betrokken zijn. Tot slot zijn professionals werkzaam in de praktijk de doelgroep van de zelfevaluatie. Het verschilt per vraagstelling welke doelgroepen betrokken worden bij het onderzoek.

### Vraagstelling onderzoek

De vraagstelling van het onderzoek is vierledig.

- 1) Hoe (structuur, werkwijze, inrichting organisatie, cultuur, medewerkers, geleverde output) heeft de gedragsunit *haar opdracht* opgepakt en wat waren succesfactoren en belemmeringen?
  - 2) Wat is de tevredenheid van de diverse doelgroepen en samenwerkingspartners van de corona gedragsunit over *de output* van de gedragsunit?
  - 3) Hoe is de *wetenschappelijke kwaliteit* van de geleverde output geborgd van de verschillende producten en onderzoekslijnen?
  - 4) Wat kunnen we *leren van de ervaringen* van de gedragsunit voor de opzet en uitvoering van soortgelijke toekomstige programma's in crisistijd?
- Ad 1) Hoe heeft de gedragsunit haar opdracht opgepakt?
- a. Hoe ontwikkelde de inhoud (de opgave), het proces/organisatie en medewerkers/cultuur zich in de tijd?
  - b. In welke mate was de geleverde inzet doeltreffend en efficiënt? Wat waren de voor- en nadelen van de manier van werken?
  - c. Wat zijn de factoren die de ontwikkeling van de gedragsunit geholpen hebben en wat zijn/waren belemmeringen?
- Ad 2) Wat is de tevredenheid over de output van de gedragsunit?
- a. Wordt de output door beleidsmakers, professionals in de praktijk en wetenschappers als bruikbaar en relevant ervaren in de pandemiebestrijding?
  - b. Wat zou de bruikbaarheid en relevantie van de output in vergelijkbare situaties in de toekomst kunnen verhogen?
- Ad 3) Wat is de wetenschappelijke kwaliteit van de geleverde output van de gedragsunit?
- a. Hoe is de wetenschappelijke kwaliteit van de output door de gedragsunit geborgd?
  - b. Hoe wordt de wetenschappelijke kwaliteit van de output door de diverse doelgroepen beoordeeld?
- Ad 4) Wat kan het RIVM leren van de ervaringen met de gedragsunit?
- a. Wat zijn de concrete lessons learned ten aanzien van structuur, werkwijze, inrichting, cultuur, medewerkers en geleverde output om voorbereid te zijn op het in zeer korte termijn moeten optuigen van een omvangrijk beleidsrelevant onderzoeksprogramma?

- b. Welke conclusies kunnen uit de lessons learned getrokken worden voor het werken in een programma ten tijde van een crisis?
- c. Wat zijn de lessons learned over de meerwaarde en bruikbaarheid van de inzet van gedragsexpertise (variërend naar context, output, doelgroep etc.).
- d. Is het mogelijk om een proces of structuur te bedenken om sneleer onderzoeksprogramma op te kunnen zetten dan wel opschalen in toekomstig situaties?

### Onderzoeksmethode

Dit laten we over aan de partijen die hier een voorstel/offerte voor willen indienen. Te denken valt aan interviews (en evt. vragenlijstonderzoek) met afgevaardigden van de diverse in- en externe doelgroepen van het onderzoek: beleidsmakers, professionals in de praktijk, wetenschappers, management en interne partners RIVM en medewerkers van de gedragsunit. Om de bijdrage van de gedragsunit te kunnen duiden wordt tevens gebruik gemaakt van de (deels nog te organiseren) systematische feedbackloops voor de producten en diensten van de gedragsunit.

### Bijlage: stroomlijning van kennis binnen de gedragsunit

